

„Ne hagyjuk ezt a nyelvet leromlani, hanyatlani, pusztulni és végül elpusztulni. Ebből csak egy van a világon és rajtunk kívül senki nem fogja fönntartani, óvni, megőrizni, ápolni!” / Gyimóthy Gábor

2-3 | INTERJÚ

Dolgoznom kell a magyar kultúráért (3. rész)

Orcskai Marianna a Magyar Intézet egyik irodájában beszélgetett dr. K. Lengyel Zsoltal, a Bajorországi Magyar Iskola és a Müncheni Magyar Intézet Egyesület vezetőjével, valamint a Regensburgi Egyetem Magyar Intézetének ügyvezető igazgatójával.

14-15 | MMI-ÖRÖKSÉG

Az elmúlt hat évtized nyomában...

Sokatmondóak, beszédese a fotók százai, képek, kéz- és gépiratok, cikkek, tanulmányok, személyes tárgyak, naplóféljegyzések, könyvgyűjtemények, levelek.

A bajorországi Magyar Intézet új tanéve elé

A Müncheni Magyar Intézet Egyesület és a Regensburgi Egyetem Magyar Intézete megkezdte a 2021–2022-es tanévet.

Orcskai Marianna évközlés

A Bajorországi Magyar Iskola (BMI) szövetség tagintézményeiben több mint 300 magyarul tanulni vágyó gyermeknek csengettek be szeptemberben. A müncheni, a nürnbergi, a regensburgi, a weideni és a burghauseni konzuli magyar hétvégi iskolák mellett új tagokkal is bővült a szövetség. Az idei tanévtől a MOZAIK Passau Magyar Óvoda és Iskola, valamint az Ansbachban működő Hétvégi Magyar Iskola és Óvoda is erősíti a BMI szövetségét. Örömmel fogadja, hogy az online teret végre felváltja a személyes találkozás, az élő oktatás lehetősége. Köszönjük a szülők, a gyerekek és a kollégák kitartását és lelkesedését, a sikeres együttműködést a mögöttünk hagyott, embert próbáló időszakban.

A Regensburgi Egyetem Hungaricum elnevezésű kiegészítő képzésén, illetve egyéb hungarológiai programjain – a Magyar Intézet szervezésében – közel 150 hallgató kezdte meg tanulmányait az idei tanév téli szemeszterében. Az idén is a legnagyobb népsze-

rűségnek a diákok körében a *Bevezetés a magyar történelembe* című előadás örvend, amely országismereti kurzussal egészül ki. Betelt a helyek száma a 2020–2021-es tanév tavaszi szemeszterében elindított új, *Az egykori Magyar Királyság német kisebbségei* című történelmi szakszemináriumon is. A politológiai szakszemináriumra jelentkezők két aktuális témában mélyednek el az idei tanévben: a visegrádi országok együttműködésének történetét, fejlődését és szerepét tanulmányozzák, valamint a nemzetpolitika témakörében vizsgálják Magyarországot és a Kárpát-medence kisebbségvédelmi és állampolgársági kérdéseit, problémáit. Beindultak a nyelvkurzusok is kezdő és haladó szinten. A sikeres programnak köszönhetően évente egy-egy diák kedvet kap ahhoz, hogy egyetemi tanulmányait Magyarországon folytassa, illetve többhetes szakmai gyakorlatát szintén kis hazánkban végezze el.

Tartalmas, élményekben gazdag, felfedező tanulást kívánunk apróknak és kicsiknek, kiskamaszoknak és ifjaknak a 2021–2022-es tanévben!

4-7 | KULTÚR-KÉP

- Ballagás
- Aradi vértanúk
- Az 1956-os forradalom

8 | DIÁK-CSÍN

Más-kép(p)

9 | MŰHELY-TITKOK

A zene közösségi élményt ad

10-13 | ALKOT-A(R)S

- Naplórészlet
- Tanulók alkotásai

Dolgoznom kell a magyar kultúráért (3. rész)

Beszélgetés K. Lengyel Zsolttal, a Bajorországi Magyar Iskola és a Müncheni Magyar Intézet Egyesület vezetőjével

A Regensburg főszékhellyel működő Müncheni Magyar Intézet Egyesület fő tevékenysége a magyar nyelv oktatása. Az egyesület részlegeként működő Bajorországi Magyar Iskola (BMI) szövetségét jelenleg hét hétvégi magyar iskola alkotja. A Magyar Intézet egyik irodájában beszélgetek dr. K. Lengyel Zsolttal, a Bajorországi Magyar Iskola és a Müncheni Magyar Intézet Egyesület vezetőjével, valamint a Regensburgi Egyetem Magyar Intézetének ügyvezető igazgatójával.

Orcskai Marianna intézet

Hány tagintézménye van ennek a szövetségnek? Mely iskolák a tagjai? Mekkora gyereklétszámmal működik?

A 2014–2015-ös első tanévünkben négy tagiskolával és 241 diákkal indultunk. A hatodik, 2019–2020-as tanévünkben összesen 407 diákunk volt, a 2020–2021-es tanévben ez a létszám a koronavírus-járványnak köszönhetően 288 főre csökkent. Az idei kezdés szerencsésebben alakult, hiszen visszatértünk a személyes oktatásra, és két új iskolával bővült is szövetségünk. Jelenleg hét tagiskolával működünk: München-Ost, Regensburg-Ost, Nürnberg, Burghausen, Weiden/Oberpfalz, Ansbach és Passau. A foglalkozások 0 éves – „baba-mama” – kortól látogathatók. A tanulók jelenlegi felső korhatára 15-16 év. A képzés tanévenként 20x3 vagy 30x2 órából áll, amely foglalkozásokat az egyes iskolaszoportok csoportjai szombatonként vagy hétköznapon tartják, jelenleg összesen 32 oktatóval, 25-30 osztályban.

Az iskolák zavartalan működését, a tanítás személyi, tárgyi feltételeit, a bürokratikus háttérmunkát hol s hogyan biztosítjátok?

Az MMI regensburgi ügyintéző irodája a mindenkor következő tanév előtt határidőre összeállítja a BMI tagiskoláinak a jegyzékét. A müncheni főkonzulátus pedig ennek a jegyzéknek az alapján minden tanévben bejelenti a bajor tanügyminisztériumban a magyar részvételt a konzuli modellben, ezen kívül közreműködik e kínálat hírének a terjesztésében és szükség esetén kialakítja a terembérletek feltételeit a bajor iskolával vagy más bérbeadó intézménnyel. A Balassi Intézet, 2016–2017-től a Külgazdasági és Külügyminisztérium Nemzetközi Magyar

A diaszpóra hétvégi magyar iskolái sajátos lelki világban végzik áldozatos munkájukat

Nyelvi Képzésekért és Oktatásért Felelős Főosztálya az együttműködési megállapodás értelmében véleményezi és jóváhagyja a BMI kerettantervét, amelynek véglegesített változata az első két tanévben használt ideiglenes útmutatót felváltva, az addigi oktatásban szerzett gyakorlati tapasztalatok kiértékelésével a 2015–2016-os tanév második felében készült el.

Az idei kezdés szerencsésebben alakult, hiszen visszatértünk a személyes oktatásra, és két új iskolával bővült is szövetségünk.

A BMI – saját szabályzata értelmében – tagiskolákból és az MMI központi ügyintéző szintjéből álló szövetség: föderációként a munkamegosztás jegyében működik. A tagiskolákat az egyes kapcsolattartók vezetik és koordinálják. A foglalkozások látogatásához szükséges jelentkezési ívet, amelyet a bajor tanügyminisztérium tanévenként kiküld az összes bajorországi iskolának, az MMI központilag és egyes tagiskolák révén is terjeszti. Az MMI nevezi ki és szerződteti a megfelelő képesítésű, felkészültségű, illetve gyakorlattal rendelkező oktatókat, óvónőket és kapcsolattartókat. Az MMI a BMI központi ügyvitelét – a napi szintű adminisztráció mellett – fő-

leg koncepcionális, jogi és munkajogi, pénzügyi és minőségbiztosítási szempontból látja el. E sokrétű munkakörben 2016-tól szilárd támaszt nyújtanak a Körösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasai, akik a regensburgi és szükség, illetve lehetőség szerint további tagiskolák tantestületének munkáját is erősítik.

Az MMI a BMI személyi és dologi költségeit általában 30 százalékban a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Államtitkárságának támogatásából, és 70 százalékban a tandíjából fedezi. Adott esetben a diaszpóra-pályázaton elnyert projekt támogatást is a BMI dologi szükségleteinek finanszírozására fordítjuk. A terembérletek, tankönyvek és munkafüzetek, technikai eszközök, felelősségbiztosítás mellett külön tétel a BMI éves Tanulmányi Napja, amelyre minden évben meghívjuk a szövetségünkön kívül működő iskolák képviselőit is.

Mit tartasz fontosnak, mely szempontok élveznek prioritást a tagintézmények munkájában?

A diaszpóra hétvégi magyar iskolái sajátos lelki világban végzik áldozatos munkájukat. Az MMI a konzuli modell szerinti magyar nyelvoktatást nem a személyes érvényesülés kiszolgálójának, hanem a magyar külügyi nemzetpolitika szerves tartozékának, vagy-

A közösségépítést nem a nyelvoktatás helyett, hanem azt kiegészítve tartjuk fontosnak

is alapvetően szakmai – pedagógiai – tevékenységnek tekinti. Ebben a közösségépítés a nyelvoktatás természetes kiegészítő eleme – hogyan volna az! –, ezt a BMI az elmúlt öt tanévében változatosan igazolta is. De mi a közösségépítést nem a nyelvoktatás helyett, hanem azt kiegészítve tartjuk fontosnak. Ezért működtetjük már 2010-től müncheni ECL vizsgaközpontunkat, amelyben diákjaink 14 éves kortól letehetik „kimenet” vizsgájukat. És – hogy még csak egy példát említsek – ezért karoljuk fel azt a gondolatot, amelyet tagiskoláink a BMI öt éves tapasztalatainak a tükrében szorgalmaznak: eszerint szükség van egy olyan tankönyvre és szakmai segédanyagra, amely a német nyelvterület magyar diaszpórájának sajátos igényeihez igazodik. A 2019. május 25-i müncheni Tanulmányi Napunk 30 pedagógus részvételével ebbe a „tankönyv-tanterv” témakörbe illeszkedett be. A műhelymunka során felmértük ennek a követelménynek a megvalósítási esélyeit, de kockázatait is. A közeljövőben eldőlhet, hogy melyik irányban mozdul el ez a jelenleg csak vázlatos munkatervünk.

Iskolaszövetségünk különböző korú tagjai magyar nyelvtudásuk megerősítésével azonosságtudatukat is megszilárdíthatják, ami fontos feltétele a német társadalomba való sikeres betagozódásuknak éppúgy, mint a magyar társadalomba való visszatérésüknek.

Az elmúlt időszakban sok mindent megtettél. Rögös út, sok munka, elhivatottság, kitartás szükségeltetett a mára elért, beért eredményekhez. Miben látod a BMI jelentőségét, létjogosultságát és szerepét?

1982-től dolgozom az emigráns magyar diaszpóra kulturális-tudományos feladatkörében. A Kádár-korszakba visszanyúló hosszú évek tapasztalatai arra intenek, hogy amennyiben a kulturális munka terén választani lehet a szövetkezés és az (egyszemélyes) központosítások közül, akkor az előbbi szervezési módot – a föderációt – ajánlatos választani. Magyar szervezetek bajor földön egymással szövetkezve eredményesebben képviselhetik érdekeiket, mint külön-külön.

A BMI-t elképzelni sem lehetne az elmúlt tizenegy év magyar kormányzati diaszpóra-stratégiája nélkül. 1989–1990 óta mindegyik budapesti kormány szépen emlékezett meg a nyugati magyarokról, de kézzelfogható és kiszámíthatóan követhető, fontos elemekre lebontható módon ezt elsőként a 2010 óta föllállt kormányok teszik.

A BMI a szűk értelemben vett oktatáson kívül mindenekelőtt egyet akar: együttműködni, együttműködéseket pártolni, egyengetni. Szereptudata világos és nyilvános: továbbra sem elzárkózik, mellőz vagy mellőztet másokat, hanem ellenkezőleg, azokat is közös munkálkodásra hívja, akik nem kívánnak kötelékébe lépni. Mindennapi célja az, hogy a magyar mint idegen nyelv, illetve mint szár-

mazási nyelv oktatásában közreműködő szereplők megértsék egymás szavát, és hogy erre a szóértésre gondosan ügyeljenek a szakma írott és íratlan szabályai szerint. Egyszóval: becsüljük meg, s ápoljuk az együttműködés kultúráját!

Mi a BMI távlati célja?

Jövőképünk kétirányú. Jogos elvárás, hogy a nyugati diaszpórában élő magyar családok valamikor térjenek vissza Magyarországra vagy azon Kárpát-medencei vidékre, ahonnan kitelepültek. És természetes, hogy minél magabiztosabban bírjuk a magyar nyelvet, annál könnyebb visszatelepülnünk. Ám én a másik irányt sem tartom ördögtől valónak, nem beszélve arról, hogy jelenleg bizony ez látszik a fő iránynak: a hosszabb vagy akár hosszú távú letelepedés német honban. Ebben is hasznunkra lehet magyar anyanyelvünk, ha nem akarunk beolvadni. Iskolaszövetségünk különböző korú tagjai magyar nyelvtudásuk megerősítésével azonosságtudatukat is megszilárdíthatják, ami fontos feltétele a német társadalomba való sikeres betagozódásuknak éppúgy, mint a magyar társadalomba való visszatérésüknek. Tehát a BMI átvitt értelemben s távlatosan diákjainak döntési szabadságáért munkálkodik: azért dolgozik, hogy amikor eljön majd az ideje, maguk a diákok dönthessék el, hogy a külhonban vagy a belhonban éljék-e meg magyar nemzeti és nyelvi azonosságtudatukat.

Az első magyar ballagás Regensburgban

A regensburgi konzuli magyar iskolában elbúcsúztattuk az első végzős osztályunkat. Egyedülálló, kivételes ünnep volt ez mindannyiunk számára. Kivételes, mert ballagóink a magyar óvoda kicsi lakóiként kezdték a tudás morzsáit gyűjtögetni. Később kisiskolásként folytatták a megkezdett utat, és kamaszként értek célba. Egyedülálló eseménynek voltunk a részesei, hiszen Németországban nincs hagyománya ennek a különleges és értékes ünnepségnek.

Orcskai Marianna ballagás

Az út véget ért. Egy út, amelyen diákjaink éveken át vándoroltak kéz a kézben. Voltak, akik már a magyar óvodában egymásra találtak. Mások a kisiskolás évek alatt vagy éppen kiskamaszként csatlakoztak a többiekhez. A biztos kapcsolódási pontot számukra ezen a hosszú úton a magyar iskola jelentette.

Az óvodás éveik során kicsi magocskákat kaptak. Ezeket az apró magokat ültette el szeretett óvó nénijük az anyanyelvükön megszólaltatott dalocskákkal, körjátékokkal, kiolvasókkal, mondókákkal, versikékkel a szívükben. A közös játék örömet, az első rajzolt, festett, színezett, hajtogatott alkotásaikat egy-egy magyar vers vagy mese ihlette.

Tovább cseperedtek, és a szívükben őrzött kis magok vékony kis hajtássá fejlődtek. Újabb tudásmagocskákkal gyarapodtak a már meglévő, hajtássá fejlődött kis élet mellé. A számok nevét, a betűk formáját, azok kapcsolódását a magyar nyelv íze tette izgalmasá számukra. A tiszta beszéd, a versmondás szépsége, a befogadás és a közvetítés élménye, tovább repítette kicsi diákjainkat az élet fájának lépcsőjén. Weöres Sándor, Zelk Zoltán, Nemes Nagy Ágnes neve már nem csendgett idegennek. Csillogó szemmel, kíváncsi lélekkel fedezték fel a mohácsi busókat, a kiszébb szerepét vagy éppen a Luca-búza növekedését.

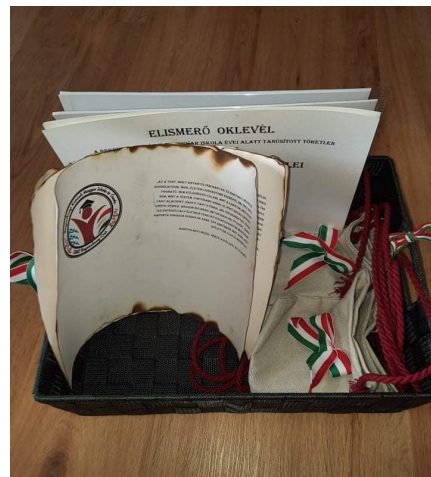

A nagyobbacsák pogácsával gazdagították a tarisznya tartalmát

Kamaszként virágba borult a magyar iskola élet fája. Minden magocska kihajtott, a meglévők mellett újakban jelentek meg a tanulási folyamat során. Később az is fejlődésnek indult, és egyre terebélyesedett a lombkoronája. Együttéreztek az aradi vértanúk özvegyeivel, átéreztek a fekete autó megjelenésének félelmét és a lyukas zászló jelentőségét. Azonosultak a márciusi ifjak bátorságával és megértették a nemzeti összetartozás fontosságát. A nemzet, a haza fogalma az évek során az élet fájává nőtte magát, amelynek magjait a magyar oviban ültették el, és amelynek virágzását a kamasz éveikben élték meg diákjaink.

A magyar iskola élet fájának gyümölcse a magyarság minden ízével és zamatával együtt érlelődött. Ettől vált különlegessé és egyedivé. Ezt vitték magukkal diákjaink a magyar nyelvvizsgára felkészítő kilenc hónapos tanfolyamra. Ebben a szakaszban minden magocskára, magocskából hajtott tudásra szükség volt ahhoz, hogy az utolsó állomáson számot adjanak, megmutassák a tanítási-tanulási folyamatban elsajátított értékeiket és sikeres nyelvvizsgát tegyenek. Az út nemes volt, a zárás pedig ehhez méltó. A kihívást teljesítették.

A beteljesedés magasztos örömeit megünnepeltük. Méltón. Mindenhez és mindenkihez méltón. A folyamathoz, a diákokhoz, a szüleikhez, az intézményhez méltón. Magyar hagyomány szerint ballagtattuk el kedves „örög” diákjainkat. Vállukra került a nemzet színeivel ékesített élet szőtte tarisznya. Az óvodások és a kisiskolások versek kíséretében megtöltötték ajándékokkal a ballagók tarisznyját. Útravalóul a legkisebbek egy kis üveg sóval, a nagyobbacsák pogácsával gazdagították a tarisznya tartalmát. Szimbolikus ajándékok ezek. Az élet ízeire és meleg kéz áldásos munkájára, az otthon szeretetére emlékezteti gazdáját ez a két tarisznyalakó. Ballagató vén diákjaink szívhez szóló üzeneteikben a barátság, a szeretet és az igazán értékes dolgok fontosságára hívták fel a figyelmet. Egy-egy szál fehér rózsával kedveskedtek társaiknak. Tarisznyába került a regensburgi iskola logójával ellátott bögre, ami emlékezteti őket iskolájukra. Egy-egy papírtekercsre feljegyzett idézet, ami bölcs tanácsokkal mutat iránymutatást a jövőben és magasztos gondolatokkal emlékeztet az elmúlt évek értékes pillanataira. Az intézményvezető az elhivatottság fo-

Bölcs tanácsokkal mutat iránymutatást

galmát hangsúlyozta ünnepi köszöntőjében. Az osztályfőnök megható, közösen megélt pillanatok örömeit, élményeit, titkait idézte és osztotta meg az ünneplőkkel. A *kék madár* története pedig megmutatta az utat a szeretet és a boldogság felé.

A *Himnusz* és a *Szózat* felcsendülése ébresztette rá leginkább az ünneplő közösséget arra, hogy itt valami nagyon különleges esemény résztvevői vagyunk. Nemzetünk himnusza és a *Szózat* csak kivételes alkalmakkor szólal meg, de akkor tudjuk, hogy az ünnepség a magyarságunk megélésének egyik fontos pillanata. Keretet adott az ünnepnek. A kezdésnek és a zárásnak. És minden, ami a keret között történt, láncszemként kapcsolódott tartalmában és hangulatában az alap- és a véghanghoz.

Megható pillanatokból nem fogytunk ki. Gyulai István: *Örökségünk* című dala kicsi közösségünk minden tagját dalra fakasztotta. Ballagók és ballagatók, kicsik és nagyok, szülők és pedagógusok, együtt, közösen tettünk fogadalmat énekszóval: „...megtanulom, megőrzöm, tanítom, továbbadom, a szüleim nyelvét a gyerekeim hangján elvinni nem hagyom...”

Igen. A fenti fogadalmat teljesítették és váltották valóra azok az anyukák és apukák, akik büszkén, könnyeikkel küszködve, meghatottan néztek ballagó gyermekeikre. A di-csőség őket illeti. Mert ők váltották valóra, az ő szájukból hiteles dalszöveg minden sora. Mert ők megtanították, megőrizték, továbbadták, és elveszni nem hagyták szüleik nyelvét a gyerekeik hangján.

A ballagó diákjaink talán erre mindig emlékezni fognak... és ők is megtanítják, megőrzik, továbbadják, és elveszni nem hagyják... a szüleik nyelvét a gyerekeik hangján...

Így legyen!

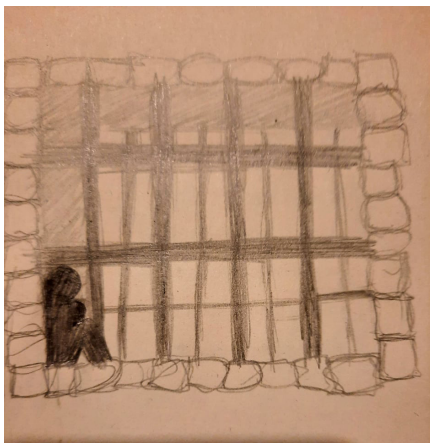
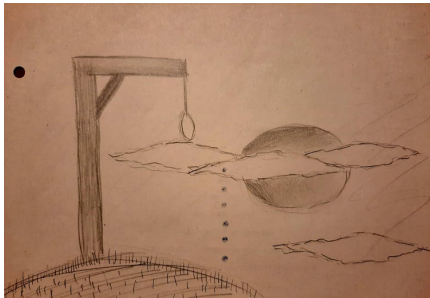
Megemlékezések a Bajorországi Magyar Iskola tagintézményeiben

Az októberi foglalkozások a történelmi megemlékezések jegyében teltek a hétvégi konzuli magyar iskolákban. Két fontos történelmi esemény kapcsán tettek időutazást a gyerekek a múltban: az 1849-es aradi vértanúk kivégzése és az 1956. október 23-ai forradalom és szabadságharc emlékeinek felidézése céljából. A programok tartalmi és módszertani sokszínűségéről készítettünk összeállítást a megemlékezések meghatározó pillanataiból.

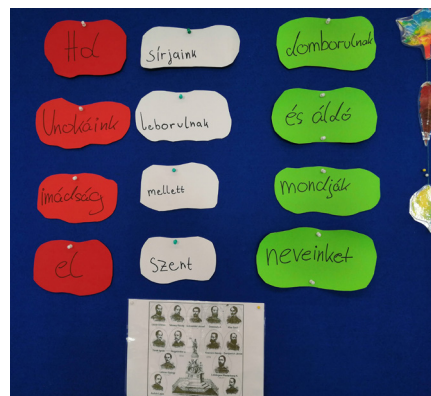
Maxim Katalin, Orcskai Marianna

Tisztelet az aradi mártíroknak

A regensburgi magyar iskola felsőtagozatos-diákjai körében – immár harmadik éve – hagyománnyá vált, hogy az aradi megemlékezés alkalmával felhangzik a *Jaj, de búsan süt az őszi nap sugára...* kezdetű históriás ének zenei kísérettel. A vers minden alkalommal mély hatást gyakorol a diákokra, és megteremt a megfelelő hangulatot, elrepítve hallgatóit az aradi tömlőc sötétjébe. Ott vannak a tizenhármak utolsó mondatainál, utolsó üzeneteinél. Aztán ott állnak képzeletben az aradi vesztőhelyen, ahol mély fájdalommal, de annál nagyobb bátorsággal kísérik az aradi hősokeket a halálba. Emlékeznek, verset értelmeznek, szöveget alkotnak és rajzolnak a tiszteletadás jegyében.

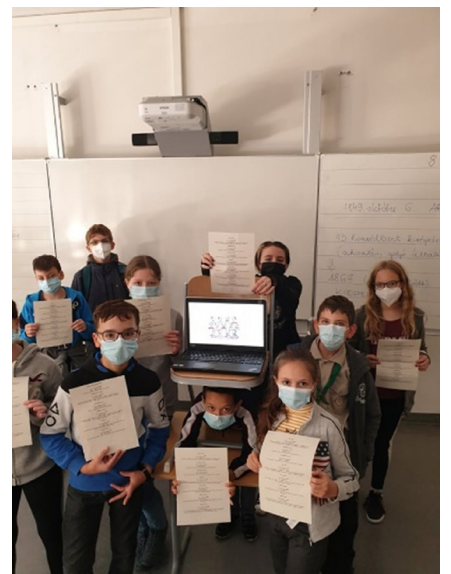
retet, a hűség, a bátorság, vagy éppen a vértanú. Az akkori események fontos mozzanatait képekkel párosították, amelyeket egy-egy gondolat kíséretében az emléktáblára helyeztek. Az aradi hősoke arcképeit a várbörtönről készített rajzra illesztették nevük kíséretében, és nemzetünk gyásznapja alkalmából egy-egy gyertyával tisztelegtek a mártírok emléke előtt.

A weideni magyar iskola megemlékezéseinek nagyszerűsége és egyedülállósága évről évre az alkotásra készítő módszertanban rejlik. A beleélés és az azonosulás érzésének megvalósulását a kreatív tevékenykedtetésbe ágyazzák a kollégák. Az idei ünnepi hangulatot is ennek jegyében valósították meg. A kisdíákok őszi levelekre helyezték az aradi vértanúk képeit, a nagyok a *Nemzeti dal* utolsó versszakának felidézésével fejezték ki tiszteletüket az aradi mártírok emléke előtt.

A müncheni hétvégi magyar iskola 6. osztályában a felelősségvállalás, a közösséghez tartozás, az áldozat, a hősiesség, a kivégzés és a halál fogalmak voltak a megemlékezés kulcsszavai. E szavak hangulatát és jelentéstartalmát interaktív módon a honvédtábornokok utolsó mondatainak felidézésével járták körbe. A gyerekek először meghallgatták ezeket a szívszorító búcsúbeszédet, amelyeket a vértanúk arcképeivel és neveivel párosítottak, majd maguk is felolvasták azokat. Kitértek arra a fontos tényre is, hogy a magyar nép függetlenségért vívott harcában az ország sok nemzetiségű lakossága egy erővel és egy akarattal vállalt felelőssége élete árán is.

A kisiskolás csoportban visszarepültek a gyerekek az időben 172 évet. Felidéztek arcképeket, neveket, olyan fogalmakat, mint a hazasze-

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc hőseiről

Maxim Katalin, Orcskai Marianna

„Az emlékezetnek az a sajátossága, hogy érzelmek váltják ki és maga is érzelmeket gerjeszthet.”

A fenti idézet szolgált alapot a Regensburgi Konzuli Magyar Iskola ünnepi megemlékezéséhez. A múlt eseményeit személyes történetek megismerése által igyekeztünk feleleveníteni, megélni és átélteni. Hiszünk abban, hogy a nemzeti ünnepeink történéseit csak úgy érdemes a jelenbe hoznunk, ha a diákjaink azok apró mozzanataival, eszméivel, érzéseivel személyes meg tapasztalás által találkozhatnak, legyen az kép, dal vagy egyszerű történet. A közösségi emlékezetnek akkor lesz nemzeti önazonosságot, jellemet és szellemet formáló ereje, ha a lélekre hat és érzelmeket vált ki.

Iskolánkban az elmúlt évek alkalmával költőink, íróink gondolataival fejeztük ki tiszteletünket 56 hősei előtt. Az idén Mester Emma 14 éves tanulóink elképzelt naplórészletének gondolataival róttuk le kegyeletünket előttük (az ALKOT-A(R)S rovatban, a 10. oldalon olvasható a naplórészlet). A történetet az 1956-os budapesti események forgatagában egy fiatal egyetemista lány szemüvegén keresztül ismerhetjük meg. Az alkotást Emma kedves tanára, Maxim Katalin olvasta fel a hallgatóságnak.

Látni és láttatni. Kicsiknél és nagyoknál egyaránt fontos célkitűzés. A régi, megsárgult fotók tökéletes eszköznek bizonyultak ehhez. A gyerekek megfigyelték, megnevezték és párhuzamot vontak múlt és jelen, akkor és most között: a békés felvonulók ruházatáról, hajviseletéről, arckifejezéséről, a főváros

épületeiről. Olyan szavak jelentését sikerült a képek segítségével megfejteni, mint a tömeg, a sokaság, a felvonulás, a sztrájk... Körbejárták a titok, a titkos szó jelentését is. Előkerült ugyanis *Ilona néni titkos fotóalbuma*. Lapjain szintén találkozott a múlt és a jelen. A kis időutazók utolsó mozzanatként elkészítették a forradalom szimbólumává nemesedett lyukas zászlót is.

A **weideni tagintézményben** a felső tagozatos gyerekek kiselőadás-sorozatának egyik szereplője Puskás Ferenc volt. Életútját és munkásságát Kurán Gergő 11 éves tanuló mutatta be. Előadását saját maga által készített plakáttal szemléltette. Gergő a kezdetektől a weideni magyar iskola lelkes tagja. Az ő bemutató előadása alapozta meg a megemlékezést. Ezen a vonalon haladtak az időben, ennek segítségével elevenítették fel a forradalom eseményeit és emlékeztek meg a hétköznapi hősökről. Érdekes történetek, korhű fotók kerültek elő, amelyek segítettek a gyerekeket a valóság megismerésében és annak befogadásában. Fontos pillanatok ezek mindannyiuk számára. Emlékezni és emlékeztetni! Megtanulni és továbbadni!

Az **ansbacher magyar iskolában** az október 23-i megemlékezést a szabadság jelentésének boncolgatásával kezdték a tagiskola alsó tagozatos diákjai. Kinek mit jelent a szó, mit jelent egyáltalán szabadnak lenni, illetve milyen szöveggörnyezetekben találkozhatunk a szabad kifejezéssel. Ebből kiindulva a diákok ellentétpárokat gyűjtöttek a témában: szabad-tilos, megenged-megtilt, szabadság-rabság, béke-háború, bátor-gyáva, és így tovább. Minél több ellentétpárt sikerült felvonultatni a diákoknak, annál közelebb kerülhettek az 56-os eseményeket kiváltó helyzet leírásához. Kik a ruszrik? Hogy volt ekkora bátorság az emberek szívében? Ezek a hősök akár a mi nagyszüleink is lehetnének... – érték egymást a kérdések és felismerések, miközben emlékeztek és elkészítették a maguk lyukas zászlóikat a hősökre emlékezve.

A **münchener magyar iskolában** az idei évben interaktív módon közelítették meg az ünnepet az iskola diákjai. Ráhangoló zenével kezdték a megemlékezést, Juhász Gyula *Himnusztorodék* megzenésített versével, amit közösen el is énekeltek a tanulók. A zene után a vizuális emlékezés volt a főszerep. Korabeli fényképek, események jelentek meg a vásznon. A fényképeket később a gyerekek kirakós formában kapták meg, majd ezek segítségével időrendbe állították a nap eseményeit. Fontos szerepet kapott a megemlékezésen a lyukas zászló története. Miután megismerték a történet hátterét, elkészítették saját kis kitűzőjüket. A foglalkozás zárásaként ismét felcsendült a *Himnusztorodék* dallama. A diákok a mellükre büszkén kitűzőt lyukas zászlókkal, elméjükben az 56-os események felelevenítésével idézték meg a hősök szellemiségét.

A gyerekek munkája a legjobb erőforrás tanáraik számára

Mint előző számunkban is olvashattátok, az április 11-ei költészet napja minden tagiskolánk számára kiemelt jelentőségű esemény volt. Az online időszakban különösen fontosnak érezte a Bajorországi Magyar Iskola müncheni tagiskolájának tanári kara, hogy élményszerűvé varázsolja ezt a fontos napot: egy tablóval készült, sőt az egész iskolát megmozgató, osztályokon átívelő versenyt hirdetett az év fennmaradó részére.

A tabló 25 jelentős költőnkről mesél érdekességeket, kiemeli legismertebb verseiket és fényképüket is megmutatja. A tabló elkészítése is nagy örömet jelentett a tanároknak, de az még inkább, hogy gyerekek és szülők is örömmel fogadták, sok pozitív visszajelzés érkezett.

A meghirdetett versenysorozat több héten át folyt: eleinte online időszakban az internet adta lehetőségeket kihasználva, a tanév végén pedig személyes találkozóinkra egyéb módon készültek feladatok. Kicsikre és nagyokra egyaránt gondolva, saját koruknak megfelelő feladványokat kaptak a gyerekek: voltak, akik labirintusban járva keresték a verseket, költőket; voltak, akik puzzle darabokat illesztettek kép-pé; voltak, akik a versbe illő rímeket keresték;

voltak, akik az idővel futottak versenyt, hogy minél eredményesebben válaszoljanak a kahoot-kérdésekre; voltak, akik a rovásírást fejtették meg, illetve alkalmazták. A lelkesedést mi sem bizonyítja jobban, minthogy egy-egy rejtvénynek a legelszántabbak többször is nekifutottak, addig, amíg tökéletes megoldással nem büszkélkedhettek. Legnépszerűbbnek a *Költőket keresünk* akasztófajáték volt, amit 136 tanuló oldott meg (a többi feladványt átlagosan 60 fő). A *Dobble* játékot már minden osztály saját osztálytermében élvezhette.

A játéksorozat befejeztével a koordinátorokra komoly számolás, kiértékelés várt, hiszen szoros, mondhatni gigászi küzdelemnek bizonyult a verseny, a tanulók fej-fej mellett haladtak. Az évszázó alkalmával hullt le a le-

pel, akkor kaphatták meg az igazán különleges jutalmaikat a legkitartóbb, legügyesebb, legeredményesebb tanulók: meghívták egy müncheni magyar kürtöskalácsra.

A költészet napja valóban fantasztikus élményt adott: akik készítették, élvezték a versek közti válogatást; akik a tablót nézegették, hallgatták, olvasták, bővítették ismereteiket; a szülők kicsit nosztalgizáltak, feleleveníthették saját tanulmányaikat; a versenyszellem pedig ugyancsak inspirálóan hatott a gyerekekre. Mi, tanárok azt hittük, hogy adunk, miközben mi magunk is kaptunk: erőt, lelkesítést, hogy érdemes dolgozni. Kölszönös volt a dolog!

Az idei tanévre is tartogatunk meglepetéseket egy-egy ünnepünk alkalmából...

Basa Dóra,

Müncheni Hétvégi Magyar Iskola és Óvoda

A ballagás öröme

Már szinte mindenki elkönyvelte, hogy a 2020–2021-es tanév az előzőhöz hasonlóan online záródik. De aztán fordult a kocka, változtak az esetszámok, és szó szerint egyik napról a másikra visszaállt a rend, vagyis június 12-től a hagyományos órák sora. Az arcokat elnézve gyerekeknek, szülőknek, tanároknak egyaránt nagy örömet jelentett ez. Meglepődve észleltük, hogy mennyit nőttek, változtak a gyerekek. Három alkalommal még együtt játszhattunk, tanulhattunk, és az utolsó szombat egyet jelentett az évszázóval és a nyolcadikos tanulóink búcsúztatásával.

Ugyan Németországban nem szokás, Magyarországon annál inkább az, hogy az osztályok végigvonulnak az iskolán. A tantestület egyöntetűen ennek a hagyománynak az átörökítése mellett voksolt, így a nyolcadikosok a többi osztály sorfala között haladtak végig a folyosókon.

Mindenki meghiúsítottan követte őket: a szülők büszkék voltak gyermekeikre, hogy sikeresen befejezték magyar tanulmányaikat, immáron túl voltak a nyelvvizsga megpróbáltatásain; az osztályfőnök 9 év közös munka, móka, nehézség pillanataitól vett búcsút; a gyerekek életében lezárult egy meghatározó korszak, már szombatonként nem kell magyar iskolába készülni (aminek megvan

ugyan az előnye, de búcsúszavaikból kiderült, hogy megvan a hiányérzete is); a hetedikeseket is megérintette az érzés, hogy jövőre – vagyis idén – ők állnak majd ott, és ők búcsúznak, őket búcsúztatják.

Az ünnepi menet az udvarra érkezett, ahol az egész iskola felsorakozott, szülőikkel, nagyszülőikkel kiegészülve. Iskolánk igazgatójának beszéde után a nyolcadikosok saját tapasztalataikkal, tanácsaikkal búcsúztak a hetedikesektől, illetve minden tanulótól. Ezt követően a hetedikesek tették mérlegre, hogy milyen előnyei vannak a maradásnak, a további tanóráknak. A búcsúzás utolsó, jelképes mozzanata a lufik elengedése volt: hihetetlenül gyorsan

emelkedtek a magasba! Végül mindegyik elszállt, pedig volt tanuló, aki környezetudatos gondolkodása miatt eredetileg nem tervezte elengedni.

Hivatalosan is megkezdődött a vakáció! Mi sem stílusosabb egy nyárnyitó pillanathoz, mint egy fagy. Iskolánk egyik hagyománya, hogy minden diák kap egy jégkrémet. Még sokáig fényképezkedtek, búcsúzkodtak, beszélgettek a tanulók és családtagjaik. Egészen más élmény lett így az évszázó és ballagás, mint a számítógépeken keresztül, távol egymástól. Bízunk benne, hogy idén is így alakul!

Basa Dóra,

Müncheni Magyar Iskola és Óvoda

Más-kép(p)

Diákjaink az elmúlt három hónap nemzeti ünnepei témakörében kaptak elgondolkodtató kérdéseket. Arra kerestük a válaszokat, hogy nemzeti hőseink alakjai, tulajdonságai, példaértékű cselekedetei hogyan öltenek képet a diákjaink képzeletében, mennyire érzik magukhoz közel ezeket a jellemvonásokat. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a történelmi események mozgatai mennyire érintik meg, mennyire hatnak a gyerekekre, mennyire érzik magukénak ezeket a történeteket. Első kérdésünk az aradi tizenhármak emberi nagyságára reflektált: Szerinted milyen belső tulajdonságokkal rendelkeztek az aradi vértanúk? Válaszodat indokold! Második kérdésünk pedig az 56-os eseményekre vonatkozott: Mit meséltek szüleid, nagyszüleid, családtagjaid az 56-os eseményekről? Van-e személyes élményük az 56-os eseményekhez kapcsolódóan? Mit értesz emigráció alatt? Hogyan kapcsolódik ez a fogalom az 56-os eseményekhez? Mely szavak jutnak eszedbe, ha az 56-os forradalom szóba kerül? A kérdések megihlették és tartalmas válaszokra ösztönözték diákjainkat. Nézzük magvas, különös csinnel megfogalmazott elképzeléseiket, gondolataikat.

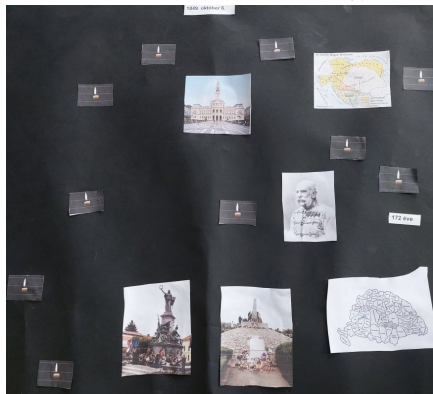
Szerinted milyen belső tulajdonságokkal rendelkeztek az aradi vértanúk? Válaszodat indokold!

Regensburgi magyar iskola

Damjanich bátor volt, mert nem tűnik úgy, mintha félne a haláltól. Ráadásul még a hőhért is bosszantja. Erős is, mert végig kellett néznie a bajtársai halálát.

Szerintem nagyon céltudatosak és bátrak voltak. Sok ember átállt volna a nyerő oldalra, minthogy meghaljon. Ők tudták, hogy miért küzdenek.

Először is szerintem hihetetlenül bátrak voltak. Feláldozták a saját életüket egy orszá-

gért, ami párnak nem is volt a hazája. Tettre készek voltak és elfogadták a sorsukat. Még csak menekülni sem próbáltak. Szerintem ehhez rengeteg erő kell.

Bátorság, mert mindennek ellenére kiálltak a magyarért. Büszkeség, mert büszkék voltak arra, hogy magyarok és magyarként is haltak meg.

Mit meséltek szüleid, nagyszüleid, családtagjaid az 56-os eseményekről? Van-e személyes élményük az 56-os eseményekhez kapcsolódóan? Mit értesz emigráció alatt? Hogyan kapcsolódik ez a fogalom az 56-os eseményekhez? Mely szavak jutnak eszedbe, ha az 56-os forradalom szóba kerül?

Regensburgi magyar iskola

A családom az 56-os forradalom idején nem Magyarország területén élt, ezért a nagyszüleimnek és a szüleimnek nincsenek személyes élményeik, viszont fontos volt számukra a forradalom, ezért megemlékezünk róla. Azokra az emberekre gondolunk, akik a forradalom idején kiálltak Magyarorszáért és azokra, akik ebben az időben sajnos elhunytak. A szüleim még nem éltek a forradalom idején, de szerintem részt vettek volna benne, ugyanis fontos számu(n)kra a magyarság.

Eszembe jut az a szó, hogy tömeg, hiszen akkor nagyon sok egyetemista kivonult az utcákra, és azok zsúfolásig tele voltak. A remény egy jobb jövőért tartotta őket össze. Felakartak szabadulni az orosz elnyomás alól. Legyőzték a félelmeiket és harcoltak azért, amiben hittek.

A nagymamám 1956-ban 14 éves volt és Pécsen élt. Azt mesélte el nekem, hogy néha hallott lövéseket, de az ő utcájában semmi sem történt. Sem ő, sem a szülei nem vettek részt a forradalomban. Továbbá még azt is mesélte, hogy Budapesten voltak a hevesebb harcok. Ők nem voltak akkor a belvárosban, de ismerőseiktől hallották, hogy a Széchenyi téren orosz tankok voltak.

Az emigráció szó szerint azt jelenti, avagy azokat az embereket jelképezi, akiknek el kellett menekülniük a hazájukból politikai okokból. Rá lettek kényszerítve elhagyni egy olyan helyet, ahol csecsemőkoruk óta nevelkedtek. Gyerekek, öregek, apák, anyák lettek elszakítva otthonaiktól, hogy mentseik az életüket. Volt, aki egyetlen batyuval indult neki egy teljesen ismeretlen, új országnak. És sajnos sokszor az a tudattal, hogy többé az életben nem látja már Magyarország szép zöld dombjait.

Öröm, bátorság, szabadság, összefogás, remény, fény, fiatalság, haza, testvériség, akarat, cél, mosoly, tömeg, hangzavar – ezek a szavak jutnak eszembe, ha az 56-os eseményekre gondolok.

Nagypapám, Nemes Tibor 21 éves egyetemista volt és Keszthelyen járt egyetemre. Kérésre elmesélte, hogy ő hogyan élte meg az 56-os eseményeket. A rádióból tudták meg, hogy Budapesten kitört a forradalom. Egyetemisták, munkások, tanárok, középiskolások és nyugdíjasok vonultak fel az utcákra. Hallották Nagy Imrét beszélni, de azt is, hogy szétlőtték az embertömeget az Országháza előtt, a Kossuth téren. Mégis pár nap alatt lenyugodott minden és elindult újra a munka. Mindez körülbelül öt napig tartott, közben megkezdődött a szervezkedés. Megint elkezdődtek a harcok, amikről a nagypapám csak a rádióból hallott. Nem jártak a vonatok és a buszok, semmi, amivel Budapestre lehetett volna utazni. A börtönből kiszabadult bűnözők randalírozni kezdtek, ezért az egyetemisták kezébe puskát adtak, hogy figyeljék a vízműveket, ha valaki megakarná mérgezni a vizet.

November 4-én hajnalban jelentek meg az orosz tankok és elkezdtek lövöldözni. A katonaság próbált ellenállni, de nem bírtak a túlerővel. Egyszeriben mindenhol megjelentek a tankok. Még a főiskola előtt is, hogy lövjenek, ha valaki ki akarna mozdulni. Közben titokban alakultak a diáktanácsok. Azokat, akik részt vettek a felvonulásokon, a rendőrség kihallgatta, aztán kicsapták az iskolákból, a tanárokat elbocsátották. Sok katonát is elítéltek, mert nem állították meg a tüntetéseket. Körülbelül a 70-es évekig szerepelnie kellett az önéletrajzokban, ha valaki részt vett a felvonulásokon.

Én emigráció alatt azt értem, hogy emberek elhagyják a saját országukat, mert ott valamilyen okból már nem érdemes élni. Ez az ok lehet, akár az 56-os forradalomkor, hogy az emberek féltették az életüket, nem voltak szabadok, a politikai helyzet annyira rossz volt, hogy elveszítették a munkájukat.

A MŰHELY-TITKOK rovatunkban olyan titkokat árulunk el, kérdéseket boncolgatunk és problémákat járunk körbe, amelyek közösségünk minden tagját érintik. Bevált pedagógiai módszereket ismertetünk, érintjük a kétnyelvűséggel kapcsolatban felmerülő kérdéseket, dilemmákat. Igyekszünk mindannyiunk számára értékes és építő gondolatokat közvetíteni, amelyeket a pedagógiai munkánk során és a mindennapokban is alkalmazhatunk. Lapunk 3. számában Beyreiss Éva kolléganőnk, a regensburgi magyar iskola Mazsola Muzsika csoportvezetője a baba-mama foglalkozások különlegességéről beszél. Miben rejlik a baba-mama csoportok varázsa? Miért ajánlatos a kisgyermek zenei nevelését minél korábban megkezdeni? Hogyan alapozzuk meg gyermekeink magyar anyanyelvét ezekkel a foglalkozásokkal? A kérdésekre adott válaszokat olvashatjuk.

Fotó: Bodzán Marianna

Beyreiss Éva

A zene közösségi élményt ad

Beyreiss Éva vagyok, ének-zene tanár. Hat éve élek családommal Németországban. A Bajorországi Magyar Iskola regensburgi tagiskolájához 2019-ben csatlakoztam mint a Mazsola Muzsika zenebölcsőde foglalkozásvezetője. Hatalmas megtiszteltetés volt számomra, hogy távol otthonomtól – különban – az itt élő magyar közösség számára adhatom át a Kodály-módszer alapján hosszú évek során szerzett zenei tapasztalatot, tudásomat.

Beyreiss Éva műhely

Kicsi gyerekként csöppentem a zene világába, meghatározott célok nélkül. De ahogy folyamatosan fejlődtem, úgy értettem meg, milyen fontos szerepet játszik a zene az életemben. Büszkeséggel töltött el, amikor egy dallamot játszottam a zongorán, elénekeltem egy magyar népdalt vagy együtt muzsikáltunk az osztálytársakkal.

Zenei tanulmányaimat, mint sok kisgyermek, én is hétévesen kezdtem. Már akkor elragadott a blockflöte varázsa, tudásomat különböző furulyaversenyeken is megmutathattam. A zenei általánost befejezve nem volt kérdés, hogy zeneművészeti szakközépiskolába akarok felvételizni.

A miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában érettségiztem, valamint blockflöte főtárgy szakon itt szereztem meg középfokú zenész képesítésem. Zenei tanulmányaimat az egri Eszterházy Károly Főiskola Bölcsészettudományi Karán ének-zene tanári diplomával, valamint Gazdaságtudományi Karon kommunikáció diplomával pr-médiamenedzsment szakirányon zártam.

Az évek során lehetőségem volt kamarazenekarokban játszani, kórusokkal felépni, a zene egyetemes nyelvén szólni a nagyközönséghez. Így ismertem fel, hogy a közösségben való alkotás, az egymásra han-

golódás, a közös játék során élhetjük meg igazán a zenélés igazi örömét.

Hiszem azt, hogy az általam vezetett Mazsola Muzsika csoport alkalmain is a zenének ezt az egyetemes örömét, valamint a közösségi élményt adó erejét élhetjük meg kicsi mazsolásaimmal és szüleikkel. Ugyan a közös zenélés örömteli élménye elengedhetetlen, sőt a szíve-lelke a baba-mama csoportoknak, de nemcsak ez az egyetlen célja.

„Arra a kérdésre, hogy mikor kezdődjék a gyermek zenei nevelése, azt találtam felenni: kilenc hónappal a születése előtt” (Kodály Zoltán). Kodály szerint a zenei nevelést a lehető legkorábban el kell kezdeni.

A foglalkozásaim célja – ahogyan nagy szerű tanítónk, Kodály Zoltán is tanácsolja – kellemes légkörben megkezdeni a kisgyermek zenei nevelését. Mit is jelent a zenei nevelés, melyek azok az eszközök, módszerek, amelyek nélkülözhetetlenek ebben a folyamatban? Mivel kell a csoportvezetőnek felvérteznie magát? A válasz nagyon egyszerű. Elsősorban beszélni kell a magyar zene nyelvén, de nemcsak éppen, hanem úgy igazából. Ismernünk kell a magyar népdalok valódi zenei világát ahhoz, hogy hitelesen adhassuk azt át. A magyar népdalok, népi mondókák, simogatók, jártatók, lovagoltatók, höcögtetők kimeríthetetlen tárháza pedig csak arra vár, hogy elsajátítsák, megismerjék, és együtt játsszák, énekeljék gyerekek és felnőttek.

A mondókákkal, énekekkel igyekszem a kicsik és szüleik zene iránti érdeklődését felkelteni. Együtt játékosan fedezzük fel a magas-mély hangokat, hangszíneket, valamint a lassú-gyors tempóváltakozásokat.

Gondoljunk bele, hogy egy kisgyermekre a zene felfedezése milyen hatással van, főleg ha egy éneket, egy dallamot a számára biztonságot jelentő szülőtől hallhatja.

Az éneklés, az együtt mondókázás rendkívül alkalmas arra, hogy a gyermek–szülő kapcsolat során kifejezzük érzelmeinket. Az ölbéli dalos játékok erősítik a gyermek kötődését a vele együtt ringatózó, foglalkozó szülővel. Úgy gondolom, hogy többek között ezért kell a zenével való játéknak beépülnie a családok mindennapjaiba.

A magyar népdalok és a mondókák pedig – nekünk különban élő magyaroknak – az anyanyelvünk továbbadását és ápolását is jelentik.

A dalok és a mondókák a magyar beszéd hang lejtsését és ritmusát követik, amellyel a magyar nyelv helyes kiejtését, szókincsét adjuk át gyermekeinknek. Fontosnak tartom az anyanyelvet úgy megalapozni, hogy a későbbiek során a két vagy több nyelven nevelkedő gyermekeknél elengedhetetlen eszköz legyen más népek nyelveinek minél könnyebb elsajátításához. A zene segítségével hiszem, hogy a nyelvi nehézségeket is könnyedén át lehet hidalni.

Bízom abban, hogy ez a sokoldalú zenei nevelés minél több magyar család életének szerves része lesz majd, és egyre bővülő csoportunkban még több kicsi mazsolát köszönhetek majd szüleikkel együtt.

Az idei év nyarán egy továbbképzésen vehettem részt a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának szervezésében. A továbbképzést Gállné Gróh Ilona zenepedagógus a Magyar Örökség-díjas ringató módszer megálmodója és egyben alapítója tartotta. A módszertani tanfolyamra húsz főt választottak ki a világ minden részéről érkezett videóanyagos pályázat alapján. Népdaléneklés és hangszerjáték volt a bejutáshoz való feltétel, amelynek örömmel tettem eleget. A tanfolyam megerősített abban, hogy jó úton járok, jó ügy érdekében dolgozom, értéket teremtek. A továbbképzésen szerzett tapasztalatok hatalmas útravalóval láttak el terveim megvalósításához.

„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden későbbi tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti a sok bajon. A zene tápláló, vigasztaló elixír és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

Kodály Zoltán

Naplórészlet – 1956. október 23.

Zsuzsa 20 éves egyetemista

Izgulok, de félek is. Látom, ahogy már a szobatársaim is készülődnek...

Kati, az egyik kedves barátnőm éppen a kabátját igazgatja, amikor visszanéz rám a tükörből:

– Mit ülsz ott? Mondtam, hogy kezdj el öltözni!

Aztán azt hiszem meglátja a félelmet a szemeimben, mert lágyabban hozzáteszi:

– Figyelj, ezt már megbeszéltük, valamit tennünk kell! Nem tűrhetjük tovább! Amúgy meg mindenki ott lesz és kínos lenne kihagyni. Gondolj arra, hogy ki vagy... – mosolyodik el végül.

A szavai erőt adnak és felállok. Felhúrom a hosszú, sűrű vászonkabátomat és határozottan lenyomom a fém ajtó kilincset.

– Mehetünk! – mondom elszántan Katinak.

Ez megtetszik neki és rögtön a nyomomba ered. Lefutunk a nyikorgó falépcsőkön és már halljuk a kollégium vékony falain át a közelgő, hangos tömeget. Megszorítom Kati kezét, ahogy kilépünk az utcára.

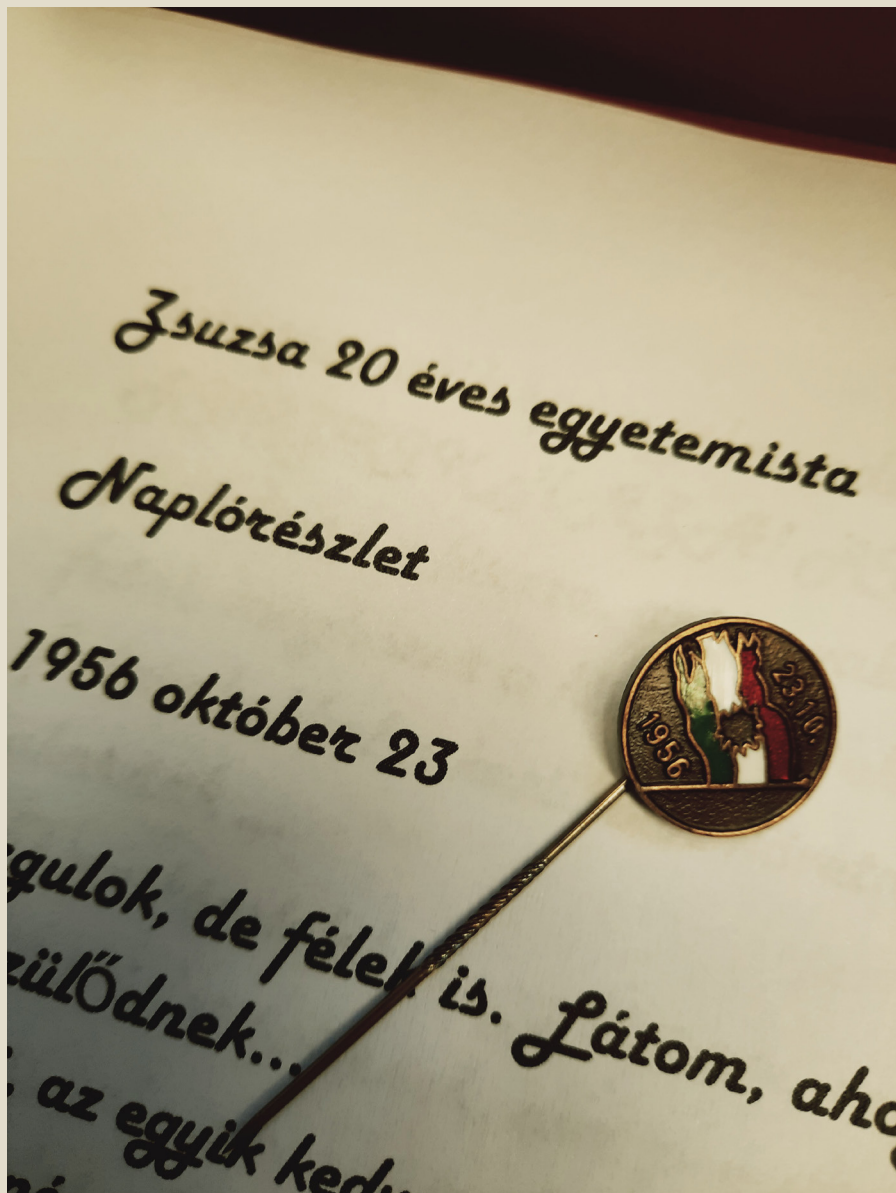
Jobbról, mint egy hangos hangyaboly, úgy közelednek a velünk egyidős, bátor fiatalok. Többen is kiszaladnak a magas, szomszédos többházakból és csatlakoznak a tömeghez.

Így hát mi sem bámulunk tovább, oda-futunk és a tömeg azonnal beszippan minket. Katit szorosan tartom, nehogy elsodródjak mellőlem. Látom, hogy keres valakit. Aztán hirtelen feltűnik egy kéz, valahonnan a tömeg közepéből és pontosan felénk integet. Kati megragad és elkezd kettőnket átpréselni az emberek között. Végül elértük a kezét és látom, hogy Robi az. Megölel mindkettőnk, aztán megismerem még két barátját, akik épp a jelmondatunkat kiáltják: Ruzsik haza! Ruzsik haza! Ruzsik haza!

Hatalmas a láрма, aztán valami fura történik... Az egész tömeg elkezd futni, méghozzá a könyvtár felé. Látom, hogy többen székekkel, fadarabokkal a kezükben követnek minket. Jaj, ne... Sejttem már, mit akarnak...

Előre kémlelek, hogy lássam, mi történik. És a sejtésem beigazolódott, barrikádot építenek, ami percről percre egyre nagyobb lesz, aztán:

– Jaj ne! – meggyújtják a nagy fakupacot. Mindenki élnenezni kezd és tapsolni. Érezni lehet az égett fa illatát és látni, ahogy

a füstfelhő szétterjed közöttünk és fel az égbe, aztán elszabadul a pokol...

Kati, Robi és a barátaik elkezdnek futni, engem pedig maguk után húznak. Meglátunk a járdán egy hatalmas ládát tele fehér festékkel. Robi felkap kettőt és az egyiket odadobja nekem. Mivel a kezeim eddig a zsebemben pihentek, épp hogy elkapom a nehéz fémdobozt. Aztán mindenki megy a maga terve után. Ott maradok egyedül a járdán. Körbevesz a hangos káosz és a büdös füst illata.

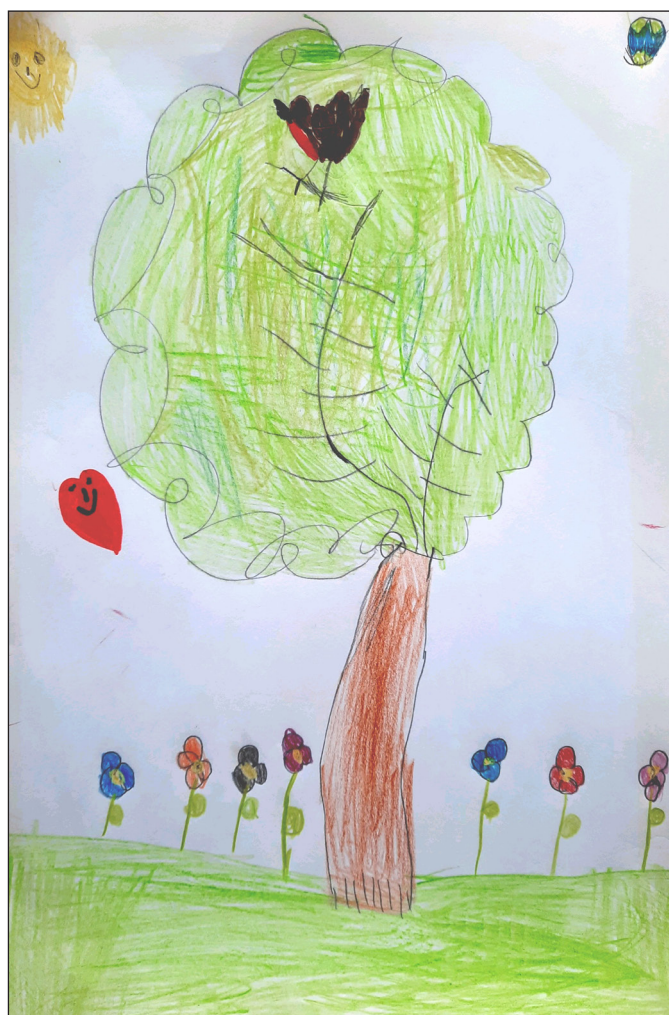
Mérges vagyok magamra, nem lehetek ennyire szerencsétlen – Magyar vagyok!

Erősen megszorítom a festékes dobozt a jobb kezemben, míg a bal kezem ökölbe szorítom és határozott léptekkel odamegyek egy bolt kirakatához. Megállok előtte. Hirtelen cselekszem, végig sem gondolom, milyen szöveggel rongálhatnám meg a cipőbolt poros üvegét. Végül leveszem a festék tetejét és a mutatóujjammal felírom a ma legtöbbször hallott mondatot: Ruzsik haza!

Mester Emma,
a regensburgi magyar iskola
14 éves diákja

A Regensburgi Konzuli Magyar Iskola és Óvoda tanulóinak alkotásai

A Táv-Litera-Túrán elhangzott versek ihletet adtak tanulóinknak az alkotásra. Értékes és becses alkotások ezek, mert a gyermeklélek egy kis rejtett szegletébe engednek be bennünket, olvasókat. Különleges dolog látni, hogy ugyanaz a vers hasonló ábrázolásban, de mégis eltérő képekben hogyan elevenedik meg a szorgos kezek alkotási folyamatában. Érkeztek rajzok kicsiktől, nagytól, a tavaszról, a holdkóros apródjáról, a szerelemtől és az élet fájáról. Egy-egy élmény nyújtotta alkotás, ami csak arra vár, hogy számunkra is további élményt adjon. Közeledünk az év egyik legkülönlegesebb ünnepéhez, a karácsonyhoz, ami önmagában hatalmas élmény gyermeknek és felnőttnek egyaránt. Ezért igyekeztünk az ALKOT-A(R)S rovatunkba a magyar irodalom számunkra legszebb magyar karácsonyi verseit kiválasztani, ezzel is emelve az ünnep fényét. Szilágyi Domokos: *Karácsony*, Tóthárpád Ferenc: *Szórom a mákot*, Takáts Gyula: *Mint csillag* és Weöres Sándor: *Szép a fenyő* című verséhez várjuk az élményről mesélő képeket szerkesztőségünk e-mail-címére: mmibmihirmondo@gmail.com. ALKOTásra fel!

Maxim Jázmin
(Szabó Lőrinc: *Tavaszi*)

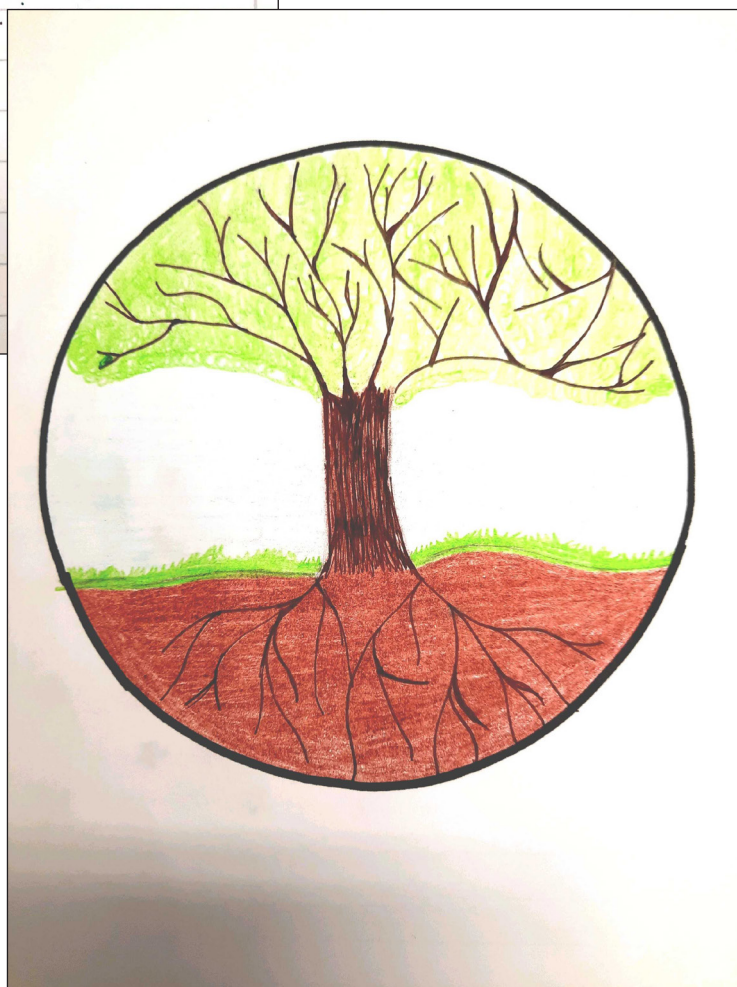
Nemes Fanni
(Ágh István: *Életfa*)

Mester Emma
(Zelk Zoltán: *Tavaszi dal*)

Mester Emma
(Ágh István: Két virág egy pár)

Barna Léna
(Ágh István: Életfa)

Rieger Annabell
(Tóth Árpád: *A holdkóros
kobold apródja*)

Vörös Flóra
(Ágh István: *Két virág egy pár*)

„Nem éltünk hiába” – A Münchener Magyar Intézet Egyesület hagyatékára (1. rész)

Az elmúlt hat évtized nyomában...

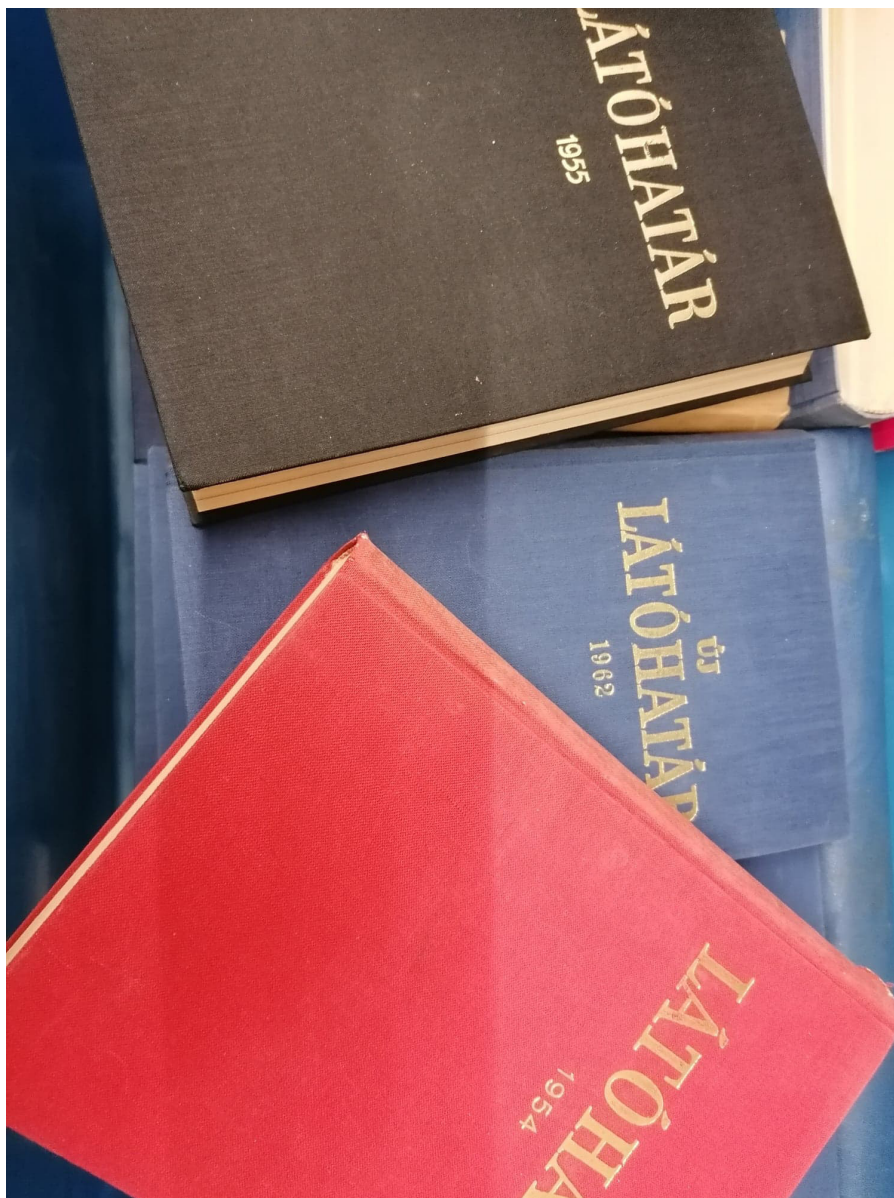
„Az igazság egyszerűen úgy szól, hogy mához száz esztendőre a hazai utódok előtt (remélhetőleg egy szabad hazában) a Látóhatár – Új Látóhatár lesz a külföldi magyarság, szöröstül-böröstül az egész nyugati magyarság legnagyobb szellemi öngazdálkodása. Ők tisztábban fogják látni, mint kortársaink, hogy nem éltünk hiába. Ez viszont megint csak megírhatatlan, mert jogos és fikarcnyi túlzás sincs benne ugyan, de öndicséret s az megint méltatlan valamennyiünkhöz.”

Orcskai Marianna hagyaték

Az idézett szövegrész Borbándi Gyula író, történész, folyóirat-szerkesztő és Cs. Szabó László író, kritikus, esszéíró levélváltásának egy részlete Borbándi Gyula hagyatékából. (Cs. Szabó László levele Borbándi Gyulához, 1975. július 6.) Az örök-hagyók feltárják előttünk féltve őrzött titkaik darabjait. Forrást biztosítanak az utókor történetészeinek, kutatóinak a magyarságtudományának számos területén. Éltükben csak remélték, hogy ez egyszer, valamikor így lesz. Az önmagukban vívódó emigráns-lélek-birkózás, hogy van-e értelme, haszna a létüknek, mindannak, amit létrehoztak, és amin kitartóan munkálkodtak, gyakori dilemmát okozott nekik. S hogy mennyire jelen volt ez a belső harc, hűen visszatükrözi az idézett levélrészlet.

Már ez a pár gondolat is mennyi mindentről mesél! Pedig ez csak egy kicsi szeletke levéltöredék. De ugyanilyen sokatmondóak, beszédesek a fotók százai, képek, kéz- és gépiratok, cikkek, tanulmányok, személyes tárgyak, naplófeljegyzések, könyvgyűjtemények, levelek, amelyek tárolását, megóvását, őrzését, feldolgozását a Münchener Magyar Intézet egyik legfontosabb küldetésének tekintti. Az elhivatott, minden apró részletre kiterjedő feladatok teljesítéséhez nélkülözhetetlen infrastrukturális, tárgyi és személyi fel-

„Valahogy nem lelem a helyem, nem tudom, mire vagyok képes, meddig terjed tudásom, mi az a közeg, amiben legjobban tudok elhelyezkedni. Tele vagyok kérdőjelekkel és megválaszolatlan belső kérdésekkel. Ennek következtében kapkodok ide-oda... természetesen semmi sem elégít ki.”

Mekkora megtiszteltetés egy tudós vagy művész hagyatékát befogadni

telek szükségessé. Ezek szerencsére adottak az intézet ebbéli feladatainak az ellátására. A Regensburgi Egyetem Magyar Intézete a Magyar Állam által a Külgazdasági és Külügyminisztérium által társfinanszírozott intézmény. Az is említésre méltó tény, hogy a hagyatékok feldolgozását a Magyar Kormány Nemzetpolitikai Államtitkárság által meghirdetett Körösi Csoma Sándor Program, illetve korábban a Balassi Intézet által kiírt Klebelsberg Kuno, majd a Külgazdasági és Külügyminisztérium által meghirdetett vendégkutató és

-oktató program ösztöndíjasai nagymértékben segítették és segítik a mai napig.

Azon tűnődtem, mekkora felelősség a ránk bízott hagyaték az örökül hagyó személyéhez, életútjához méltón, és a neki megjáró alázattal és tisztelettel „bánni”. De azon is elgondolkodtam, hogy mekkora megtiszteltetés egy tudós vagy művész hagyatékát befogadni. Az a kérdés is felvetődött bennem, hogy miért pont ők, és miért pont rá bízta legértékesebb kincsük nagy részét: az életükből egy darabot. Milyen kapcsolat

volt az intézet és az örökhagyók között? Kik azok a személyek, akik életük meghatározó eseményeit, történeteit, több évtizeden átívelő munkásságuk eredményeit hagyatékként az utókorra hagyták? A kíváncsiságomra kielégítő válaszokat Baumgartner Bernadette történészről kaptam, aki 2012 óta kisebb megszakításokkal foglalkozik a hagyatékokkal. A kezdetekkor vendégkutatóként, jelenleg pedig vendégoktatóként vesz részt az intézet sokrétű munkájában. A Borbándi-hagyaték szakreferenseként végzi a hagyaték feldolgozását.

Hosszan beszélt Bernadette a hagyaték feldolgozásának a menetéről. Arról a sokrétű munkáról, amelynek köszönhetően ma a hagyatéktár patinás rendben fogadja a tudomány különböző területét kutató szakembereket. Megtudtam, hogy milyen hosszadalmas, több egymásra épülő folyamatból áll ez a kivételesen szép feladat. Borbándi Gyula hagyatékából mintegy 25 000 levelet már feldolgozott. Hihetetlen! Ezt biza egyenként sorszámozta, csoportosította, átolvasa, rövid leírást készített róla, belső adatbázist hozott létre, majd a digitalizálást irányította. A feldolgozás ezen pontján már szabad a pálya a kutatók előtt. Csak egy kattintás a számítógépen, és a kért anyag rendelkezésre áll. Érdekes és izgalmas információk derülnek ki a levelezéseket tanulmányozva. Az elsők 1949-ből származnak. Levelezett Szabó Zoltánnal, Bibó Istvánnal, Kovács Imrével, Cs. Szabó Lászlóval, Márai Sándorral, hogy csak néhány nevet említsek. Hopp! Találok egy dobozt. A felirat arról tanúskodik, hogy utazásról lesz benne szó. Így is van! Borbándi nagyon szeretett utazni. Bejárta szinte az egész világot. Két cél vezérelte ebben: a felfedezés és a magyar közösségek megismerése. Utazásai során mindig tartott előadást. Ezek témája általában a *Szabad Európa Rádió* történetéről, a nyugati magyar irodalomról, a *Látóhatár* és az *Új Látóhatár* népszerűsítéséről, valamint az emigráció történetéről szóltak. Leveleinek tartalma a közügyeket érinti. Saját magáról alig írt. E ritka példányok közül szeretnék idézni egyik leveléből még az emigráció kezdeti, svájci időszakából. Borbándi érzékletesen írt erről 1951 elején, vallomása az emigránsok nagy többségének lelkiállapotát tükrözi: „Valahogy nem lelem a helyem, nem tudom, mire vagyok képes, meddig terjed tudásom, mi az a közeg, ami-ben legjobban tudok elhelyezkedni. Tele vagyok kérdőjelekkel és megválaszolatlan belső kérdésekkel. Ennek következtében kapkodok ide-oda... természetesen semmi sem elégít ki. Tele vagyok szellemi igényekkel, vágyakkal és mégsem megy semmi... Ha egyik nap megszületik egy gondolat, ötlet, elhatározás, másnap árnyékként követi a hiábavalóság, az úgys mindegy... mely mindent összetör... Szörnyen rosszul érzem már magam

A Borbándi-hagyatékából mintegy 25 000 levelet már feldolgozott a vendégkutató

Svájcban, és mennék már valahová, mindegy hogy hová. Érzem, hogy belerohadok ebbe a mostani állapotba... Örlődöm az Európában maradás és kivándorlás problémájában. Úgy maradnék Európában, ha lenne miért, ha célját látnám az itt maradásnak, ha bárkinek is hasznára volna az ittlétem... De ilyenről szó nincs. Ha kulinak kell lenni, anélkül, hogy ez valamiért történnék, akkor minek maradjon itt az ember. Kuli Kanadában vagy másutt is lehetek... Mondd Pistám, kinek van szüksége rám itt Európában? A Hazámnak, a népemnek?” Megható, elgondolkodtató, keserű szavak, gondolatok ezek. De szerencsére a kiutat sok más emigráns értelmiségi társával együtt megtalálta. Az általa teremtetett és őrzött hagyaték ma felbecsülhetetlen értékkel bír. S

nyugodtan mondhatjuk mi is: valóban nem éltek hiába. No, de ismerjük meg a többi kivételes személyiséget is! Kinek a titkait rejtj még az intézet mélye?

„A hungarikumok hiteles hírvivők: jót, rosszat tartalmaznak országról és nemzetről. Nem pusztá könyvtári tételek. Önmagukon túlmutató jelentést is hordoznak, tehát gondozásuk nem merülhet ki a gyűjtésben és raktározásban...” – olvasom K. Lengyel Zsolt egyik tanulmányában az idézett sorokat. Induljunk ki ezen magvas gondolatokból, és ismerjük meg az örökhagyókat. Tekintsünk be életútjukba, munkásságukba, elévülhetetlen eredményeikbe.

FOLYTATJUK

A MOZAIK Passaui Magyar Iskola és Óvodával bővül a Bajorországi Magyar Iskola

Idén két új tagiskolával gazdagodott a szövetség

A 2021–2022-es tanév a bővülés éve a BMI tagiskoláit tekintve. Ettől a tanévtől két új tagiskolával is bővült szövetségünk: az Ansbachi Magyar Iskola és Óvodával, illetve a MOZAIK Passaui Magyar Iskola és Óvodával. Így Bajorország-szerte már hét tagiskola végzi a magyar mint származási nyelv oktatását a BMI kereteiben. A MOZAIK egy több éve működő hétvégi magyar iskola, ami több korcsoport számára kínál magyar nyelvű foglalkozásokat. Az iskola rövid történetéről, hitvallásáról a tagiskola vezetője, Mesteri Ágnes mesél.

Maxim Katalin öröm

Kedves passaui és Passau környéki szülők!

Továbbra is várjuk a magyar gyerekek jelentkezését! A jelentkezéssel kapcsolatos információk, jelentkezési lapok megtalálhatóak az alábbi linken:

<http://www.ungarisches-institut.de/sprachschule/ungarische-schule-in-bayern-uschb.html>

Valamint az iskola elérhetőségein:

[MOZAIK Magyar Iskola és Óvoda – Ungarisches Institut Passau \(ungarisches-institut-passau.de\)](http://www.mozaikegyesulet.de)

Minden kedves jelentkezőt sok szeretettel várunk!!

Öt évvel ezelőtt Passau szívében a Niedernburg kolostortemplom és Boldog Gizella sírjának szomszédságában először csak néhány magyar család gyűlt össze havonta egyszer, hogy ápolják a magyar hagyományokat, beszélgessenek és hogy egy élő közösséget hozzanak létre.

Ebből nőtt ki és fejlődött tovább a Passaui Magyar Intézet Egyesület, a MOZAIK Passaui Magyar Iskola és Óvoda, a Mákszem Baba-Mama csoport és a Mágnes Közösségi tér és Kávézó. Mára Passau több pontján színvonalas kulturális, gyermek- és családi programokkal várjuk a Passauban és a környékén élő családokat. Egyesületünk elnöke Mehrl Nándor, a gyermekekkel foglalkozó intézmények vezetője Mesteri Ágnes.

A MOZAIK Passaui Magyar Iskola és Óvoda ennek a csoportnak egyik alappillére, mely idén szeptembertől a Bajorországi Magyar Iskola szövetség büszke tagja.

Intézményünk célja, hogy a Passauban és környékén élő magyar családok gyermekei játékos és élményközpontú oktatás keretein belül ismerkedjenek meg a magyar nyelvvel, törté-

nelemmel, földrajzzal és hagyományokkal. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy intézményünk tanulói életkoruknak és tudásszintjüknek megfelelő foglalkozásokon vegyenek részt. Mindent elkövetünk azért, hogy használható tudást szerezzenek nálunk és a szülőkkel együtt kitűzött célt elérjék.

A kíváncsiság piciny lángját lobbantjuk fel sok-sok játékkal, élménnyel a tudás tüzevé.

Mesteri Ágnes

IMPRESSZUM

Kiadó:

Münchener Magyar Intézet Egyesület
(Landshuter Str. 4, D-93047 Regensburg)

Szerkesztők:

Maxim Katalin, Orcskai Marianna

Olvasószerkesztő, dizájn:

Szász István Szilárd

Korrektor:

Szász Zsófia

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap